KETENOPTIMALISATIE IN DE VARKENSKOLOM

Nico Bondt

Het economische resultaat van de Nederlandse varkenskolom kan door concrete maatregelen met maar liefst 70 miljoen euro of 5 cent per kg geslacht gewicht worden verbeterd. Dit is gebleken uit onderzoek naar de mogelijkheden voor het terugdringen van ketenverliezen in de varkenshouderij, uitgevoerd in het kader van het VarKeL-project (Varkenshouderij Ketenproject Limburg). Onder begeleiding van het LEI en adviesbureau Area Advies zijn deelnemers uit de fokkerij (Topigs), varkenshouders (LLTB) en slachterijen (Dumeco en HMG) binnen dit project samen aan de slag gegaan.

Kostenbesparingen

De verbetering van het economisch resultaat kan met name door kostenbesparingen tot stand komen. Tabel 1 toont de concrete maatregelen voor de varkenshouder en de slachterij die tot kostenbesparingen kunnen leiden. Een groot deel van de besparingen is te realiseren door een verbetering van de uniformiteit van de afgeleverde dieren.

Tabel 1 Mogelijke kostenbesparingen (in euro per varken) in de varkensvleeskolom

Mogelijke kostenbesparing	Varkenshouder	Slachterij
Vermindering slachtafwijkingen	0,34	0,17
Beheerskosten CBS-verzekering	pm a)	-
Terugwegen maagdarmpakket	0,06	0,13
Nauwkeuriger classificatie	-	0,14-0,37
Verbetering vleeskwaliteit (drip)	-	-
Verbetering uniformiteit	1,25	-
Diermeel alternatief verwerken b)	0,10	0,30-0,45
Advies- en bemiddelingskosten	0,60	-
Keuringskosten	-	0,43-0,52
Exportkeuring levende varkens	0,06	-
Vrachtkosten	0,30	-
Prijs-/planningssysteem	-	0,35
Totale kostenreductie per varken	2,71	1,52-1,99
Kostenreductie per kg geslacht gewicht	0,031	0,017-0,022

a)Het hierbij berekende voordeel van 9 cent per varken kan alleen worden gerealiseerd als er voldoende vertrouwen is tussen slachterij en varkenshouder; in Duitsland functioneert dit overigens goed; b) Hierbij is uitgegaan van verwerking van categorie 3-materiaal in veevoer, met een totaal voordeel van 40 tot 55 cent, waarvan maximaal 10 cent voor de varkenshouder door een lagere voerprijs; gelet op de afzetrisico's verdient vergisting van slachtafvallen echter wellicht de voorkeur, ook gezien de vergelijkbare kostenvoordelen daarvan.

Ketenoptimalisatie

De rendementen in de varkensvleesketen zijn gering. De Nederlandse varkenshouderij is de afgelopenvijftien jaar het kostprijsvoordeel van de relatief lage voerprijs ten opzichte van andere landen kwijtgeraakt. Inmiddels is Nederland binnen Europa een middenmoter en is het kostprijsleiderschap overgenomen door concurrent Spanje. De inkomens van de Nederlandse varkenshouders staan al jaren sterk onder druk. Verdere liberalisatie van de wereldhandel kan de gevolgen van de verzwakte concurrentiepositie nog versterken. Bij een slecht renderende varkenskolom is ketenoptimalisatie geen vrijblijvende zaak. De varkenshouderij kan zich geen matige ketenprestaties meer veroorloven. Alle betrokken partijen zijn inmiddels wel overtuigd van de noodzaak om te optimaliseren. Dat betekent overigens niet dat de vereiste

veranderingen er vanzelf wel komen. Daarvoor is meer nodig. Zo kan een heldere gemeenschappelijke strategie bijvoorbeeld veel bijdragen aan het veranderingsproces. Echter, de strategievorming in de varkenskolom verloopt niet zo soepel, onder meer omdat er onvoldoende onderling vertrouwen en inzicht is in de invloed van het eigen doen en laten op het rendement van de andere ketenpartners.

Door ketensamenwerking
Voor ketenoptimalisatie is samenwerking nodig, niet als doel op zich, maar als een middel om strategische doelstellingen te bereiken. Onder ketensamenwerking is het optimaal op elkaar afstemmen van de activiteiten van de verschillende ketenpartners. Bewust management en continu alert zijn op verbeter- en besparingsmogelijkheden levert de keten zelf economisch voordeel op en is heel interessant voor de afnemers. Om dat te bereiken zijn enkele gezamenlijke bijeenkomsten of een korte cursus niet voldoende. De ketenpartners moeten onderling intensieve gesprekken voeren om elkaars business, belangen en knelpunten steeds beter te leren kennen. Een platform met vertegenwoordigers van diverse schakels uit de keten is daarom een nuttig instrument. In Limburg heeft men hiertoe al besloten. Doel van zo'n platform is het gezamenlijk identificeren van wederzijdse voordelen, en het concreet samenwerken aan de implementatie daarvan. Iedere schakel kan actie- en verbeterpunten inbrengen, waar het platform mee aan de slag moet. Hiervoor is wel de bereidheid nodig om de nek uit te steken en zichzelf kwetsbaar op te stellen. In de eerste paar jaar kan het daarom nuttig zijn om hierbij een onafhankelijke partij te betrekken, die voldoende krediet heeft bij alle ketenpartners en de nodige inhoudelijke kennis kan inbrengen. In het VarKeL-project heeft deze aanpak heel goed gewerkt. Door het intensieve contact binnen het platform zal het ketenbewustzijn toenemen en de samenwerking in de varkenskolom beter verlopen, waardoor ook het vertrouwen tussen de ketenpartners zal toenemen.

Blik in de toekomst
De varkensproductiekolom van de toekomst kenmerkt zich door samenwerking binnen, en concurrentie tussen ketens. Ketenpartijen stemmen hun activiteiten onderling optimaal af; hiervoor is wederzijds inzicht nodig in elkaars activiteiten en belangen. Door bewust management en voortdurend alert zijn op besparingsmogelijkheden kan het economisch rendement sterk worden verbeterd. Voor een goede samenwerking is effectieve communicatie van cruciaal belang.

Meer informatie:
Rapport 5.05.01 *Terugdringen ketenverliezen in de varkenshouderij*